

Uluslararası Adalet Divanı'nın UNRWA'ya İlişkin Danışma Görüşü ile Filistinlilerin Geri Dönüş ve Kendi Kaderini Tayin Hakları Meselesi

Politika Notu¹

Özet

İsrail'in Filistin topraklarında uyguladığı işgal, ayrımcılık ve tehcir politikaları, 7 Ekim olaylarından sonra, Gazze'de yaşanan soykırım olaylarıyla devam etmiştir. Açlığın silah olarak kullanıldığı bu dönemde, Birleşmiş Milletlerin (BM) bir kuruluşu olan ve 1949'dan bu yana Filistinli mültecilere eğitim, sağlık, istihdam ve diğer sosyal hizmetlere erişimlerini sağlayan UNRWA²'nin İsrail tarafından yasaklanması, Gazze dahil işgal altındaki Filistin topraklarında yaşayan Filistinlilerin yaşam hakkı başta olmak üzere diğer temel hak ve ihtiyaçlarını derinden etkilemiştir. Asılsız iddialar temel alınarak 28 Ekim 2024'te İsrail Parlamentosunda kabul edilen iki yasa ile faaliyetleri engellenen UNRWA'nın, yine bu iddialar nedeniyle bazı batılı ülkeler tarafından sağlanan kaynakları da sonlandırılmıştır. Uluslararası Adalet Divanı (UAD), BM Genel Kurulu'nun talebi üzerine 22 Kasım 2025'te açıkladığı danışma görüşünde, bölgede hiçbir alternatifi bulunmayan UNRWA'nın ve faaliyetlerinin, bir BM üyesi olan İsrail tarafından yasaklanmasının uluslararası hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Bu politika notu, UAD'nın son danışma görüşü ışığında, İsrail'in UNRWA'ya ilişkin yükümlülükleri ile Filistin halkının geri dönüş hakkı ile kendi kaderini tayin hakkı bağlamındaki uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerini incelemektedir.

UNRWA ve Filistinli Mültecilerin Geri Dönüş Hakkı

Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun 1947 tarihli ve 181 sayılı kararıyla kabul edilen Taksim Planı, Filistinlilerin yıllardır karşılaştıkları ayrımcılık, haksızlık ve zorla yerinden

¹ Yazar/derleyen: *Moh Asmahil Kohan*. Bu politika notu, Dr. Öğr. Üyesi Hasan Basri BÜLBÜL'ün 23 Ekim 2025 tarihinde Ortadoğu Vakfı tarafından gerçekleştirilen (Adalet Divanının BM Filistin Mülteci Ajansı (UNRWA) Kararı Ne Anlama Geliyor?) başlıklı webinar'da yaptığı konuşmadan hareketle hazırlanmıştır. Metin, ilgili konuşmanın yanı sıra tamamlayıcı bazı açık kaynaklar kullanılarak politika notu formatında derlenmiştir.

² Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistin Mültecileri Yardım ve Bayındırlık Ajansı.

edilmelerinin temel sebeplerinden birini oluşturmaktadır. Taksim planı ile Filistin topraklarının büyük kısmı İsrail'e, küçük bir kısmı ise ev sahibi olan Filistinlilere tahsis edilmiştir. Bu plan, bir yandan Filistinlilerin egemenlik hakkının ihale edilmesine, diğer yandan da Filistinlilerin mülksüzleştirilmesine ve bölgede bitmeyen bir çatışmanın sürmesine yol açmıştır. On yıllardır Filistin topraklarında Siyonistler tarafından işlenen suçların sonucunda, 14 Mayıs 1948 yılında kurulan İsrail devleti, işgal ve tehcir politikalarını sürdürerek zamanla yeni topraklar ele geçirmeye başlamıştır. Bu durum, İsrail'in BM Taksim Planı'na aykırı davrandığını ve planda belirlenen sınırların ötesine geçtiğini göstermiştir. Bu dönem içerisinde, İsrail ordusunun temelini oluşturan Haganah, Irgun ve bazı diğer Siyonist milisler tarafından Filistinlilere karşı geniş çaplı bir etnik temizlik politikası uygulanmıştır. Yüzbinlerce Filistinliyi mülteci durumuna düşüren ve evlerine geri dönüş haklarını ortadan kaldıran İsrail devleti, 1950 yılında çıkardığı yeni bir yasayla³ evlerinden edilen ve başka bölgelere sığınmak zorunda kalan Filistinli mültecilerin mallarına el koymayı yasal hale getirerek işlediği yasa dışı eylemlere bir yenisini eklemiştir. Siyonist milisler tarafından gerçekleştirilen katliamlar ve etnik temizlik sonucunda yüzbinlerce Filistinlinin kitlesel olarak göç etmek zorunda kalması ise Nakba⁴ olarak ifade edilmektedir.

Kitlesel olarak Ürdün, Suriye, Lübnan, Gazze ve Batı Şeria'ya göç etmek zorunda kalan Filistinli mültecilerin geri dönüş hakkı İsrail tarafından ihlal edilmiştir. Uluslararası teamül hukuku tarafından güvence altına alınan ve BM Genel Kurulunun 11 Aralık 1948 tarihli 194 sayılı kararında da açıkça vurgulanan Filistinlilerin topraklarına geri dönüş hakkı, İsrail'in iddialarının ve gerçekleştirdiği uygulamaların hukuka aykırı olduğunu ortaya koymuştur. BM Genel Kurulunun 194 sayılı kararıyla, Filistinli mültecilerin sadece Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs gibi işgal altındaki Filistin topraklarına değil, aynı zamanda İsrail'in egemenlik iddiasında bulunduğu diğer bölgelere de geri dönüş hakkına sahip oldukları belirtilmiştir.

Hem işgal altındaki Filistin topraklarındaki hem de Lübnan, Suriye ve Ürdün gibi ülkelere göç etmek zorunda kalan milyonlarca Filistinlinin başta geri dönüş hakkı olmak üzere eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlere erişimini sağlamayı amaçlayan UNRWA, BM Genel Kurulu'nun 302 sayılı kararıyla 8 Aralık 1949 tarihinde kurulmuştur. Bahsi geçen beş farklı bölgede faaliyetlerini sürdüren UNRWA, Filistinli mültecileri kayıt altına alarak bir yandan dünyanın en uzun süre

³ Absentee Property Law (Yerinde Bulunmayanların Mülkiyeti Kanunu).

⁴ Büyük Felaket

devam eden mültecilik statüsünün nesiller arasında aktarılmasını sağlarken, diğer yandan da Filistinli mültecilerin kendi topraklarına geri dönüş hakkının korunmasına katkı sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle UNRWA, farklı bölgelere sığınan Filistinli mültecilerin bir çatı altında toplanmasını ve birbirleriyle bağlantılarını sürdürmelerini sağlayan bir kurumdur. Filistinlilerin eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlere erişimlerinin yanı sıra, onların siyasal ve hukuki statülerine ilişkin haklarını desteklemeye yönelik faaliyetler yürüten UNRWA, Filistinlilerin kendi kaderini tayin etme hakkı ile geri dönüş hakkına hizmet eden önemli bir uluslararası yapıdır.

İsrail'in UNRWA'ya Yönelik Engelleyici Politikaları

Yahudi karakterli bir devlet kurma hedefine ulaşmak için on yıllardır Filistin topraklarında etnik temizlik de dahil olmak üzere çeşitli yasa dışı eylemlerde bulunan İsrail, farklı bölgelerde yaşayan Filistinli mültecilerin kendi topraklarına geri dönmelerini savunan UNRWA'yı, bu hedeflerine engel teşkil ettiği için asılsız iddialar ileri sürerek itibarsızlaştırmaya çalışmaktadır. Artan Filistinli mülteci nüfusu ve bu mültecilerin geri dönüş hakkının hayata geçirilmesine yönelik UNRWA faaliyetleri, İsrail tarafından rahatsız edici bir gelişme olarak görülmektedir. 7 Ekim olaylarından sonra İsrail, Gazze dahil olmak üzere Filistin topraklarında işgal, imha ve tehcir politikalarını devam ettirmiştir. Bu süreçte İsrail, UNRWA'nın faaliyetlerini engelleyerek bölgede yaşayan Filistinlilere yönelik uluslararası hukuka aykırı eylemlerini sürdürmüştür. Bir BM kurumu olan UNRWA, İsrail tarafından çeşitli suçlamaların hedefi haline getirilmiştir. 7 Ekim olaylarında UNRWA çalışanlarının yer aldığı iddiası ise, İsrail'in bu kurumu itibarsızlaştırmaya çalıştığını göstermektedir. Filistinlilerin geri dönüş hakkını savunan BM organları veya BM çalışanlarının İsrail tarafından hedef gösterilmesi ya da ortadan kaldırılması⁵, İsrail'in daha önce de uyguladığı eylemleri arasında yer almaktadır.

Diğer yandan Uluslararası Adalet Divanı (UAD), Güney Afrika'nın İsrail'e karşı açtığı soykırım davasına ilişkin açıkladığı ihtiyati tedbir kararında, soykırımı yol açabilecek tüm eylemlerin durdurulması ve 2 milyondan fazla insanın soykırım tehdidi altında bulunduğu Gazze'ye insani yardımın acil ve etkin bir şekilde ulaştırılmasına imkan sağlanması gerektiğini, bu yükümlülüklerin ise İsrail tarafından yerine getirilmesi gerektiğini belirtmiştir. Kararın açıklanmasının ardından İsrail'in asılsız iddiaları doğrultusunda bazı batılı devletlerin UNRWA'ya

⁵ BM'nin arabulucu olarak görevlendirdiği Kont Folke Bernadotte, Stern terör örgütü tarafından Kudüs'te düzenlenen bir suikastla (Eylül 1948) öldürülmüştü.

sağladıkları desteği askıya almaları, Gazze’de devam eden insani krizin daha da derinleşmesine yol açmıştır. On yıllardır Filistinlilerin eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal hizmetlere erişimine yönelik faaliyetler yürüten UNRWA’nın, özellikle UAD’nin 26 Ocak 2024 tarihinde gerçek bir soykırım tehdidi bulunduğunu belirten kararından sonra, İsrail Parlamentosu’nun 28 Ekim 2024 tarihinde onayladığı iki yasayla faaliyetlerinin yasaklanması, uluslararası hukuka aykırı bir eylemdir. Ayrıca bazı Batılı devletlerin UNRWA’ya sağladıkları desteği sonlandırmaları, bu devletlerin de uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerine aykırı davrandıklarını göstermektedir. Bir diğer ifadeyle, İsrail’in güvenliği için her türlü çabayı gösteren ilgili devletlerin, başta Gazze olmak üzere diğer işgal altındaki Filistin topraklarında yıllardır İsrail güçleri ve yerleşimci gruplar tarafından Filistinlilere karşı işlenen yasa dışı eylemlere göz yummaları, uluslararası hukuka aykırı bir tavidir. Dolayısıyla İsrail’in soykırım da dahil olmak üzere işlediği diğer yasa dışı eylemlere doğrudan veya dolaylı olarak destek veren her bir devletin, bu suçlara ortak olma riskiyle karşı karşıya kaldığı ve uluslararası hukuk önünde hesap verme yükümlülüğü bulunduğu ifade edilebilmektedir.

UAD Danışma Görüşünde⁶ UNRWA’nın Korunması ve İsrail’in Yükümlülükleri

İsrail Parlamentosu’nun (Knesset) 28 Ekim 2024 tarihinde onayladığı iki yasayla, hiçbir alternatifi bulunmayan UNRWA’nın Gazze, Batı Şeria ve Doğu Kudüs’teki insani faaliyetlerini yasaklaması, ihtiyaç sahibi milyonlarca Filistinlinin eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal hizmetlere erişimini riske etmektedir. İsrail Parlamentosunun onayladığı bu yasalarla, UNRWA’nın faaliyetleri hem İsrail içinde hem de işgal altındaki tüm Filistin topraklarında zorluklarla karşılaşmaktadır. Özellikle Gazze’deki insani krizin devam ettiği bir dönemde böyle bir kararın alınması, ayrıca bazı batılı devletlerin UNRWA’ya sağladıkları desteği durdurmaları, iki milyonu aşkın Filistinliyi gıda, su ve hijyen gibi en temel ihtiyaçlara erişimde bile son derece zor bir durumda bırakmıştır.

İşgalci bir güç olarak İsrail, uluslararası hukuka göre işgal altındaki bölgelere insani yardımların ulaştırılmasını kolaylaştırmakla yükümlüdür. Ancak İsrail’in uyguladığı politikalar bu yükümlülüklerle açıkça aykırıdır. Bu sebeple, diğer devletlerin söz konusu yükümlülüğün yerine getirilmesi noktasında gerekli adımları atarak işgal altındaki bölgelerde yaşayan halka insani yardımın ulaştırılmasının önündeki engelleri ortadan kaldırmaları gerekmektedir. Bu süreçte bazı

⁶ UAD’nin 22 Ekim 2025 Tarihli Danışma Görüşü.

devletler, İsrail'in uluslararası hukuktan kaynaklanan sorumluluklarının belirlenmesi ve işgal altındaki Filistin topraklarına insani yardımların ulaştırılmasının önündeki engellerin kaldırılması için BM'nin UAD'dan bir danışma görüşü talep edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

BM Genel Kurulu, 19 Aralık 2024 tarihinde, 137 üye devletin oyuyla kabul edilen 79/232 sayılı kararı⁷ ile UAD'dan konuyla ilgili bir danışma görüşü talebinde bulundu. Ayrıca, BM Genel Kurulu'nun Divan'a yönelttiği talepte doğrudan UNRWA'nın adı geçmese de, ancak bu sürecin aslında İsrail'in UNRWA'nın faaliyetlerine getirdiği kısıtlamalar ve bu kısıtlamaların hukuki boyutuna değindiği için, genel olarak UNRWA ile ilgili olduğu ifade edilebilmektedir. Uluslararası Adalet Divanı (UAD), BM Genel Kurulu'nun talebi üzerine 22 Kasım 2025 tarihinde açıkladığı ve "İsrail'in işgal altındaki Filistin topraklarında ve bu topraklara ilişkin BM, diğer uluslararası örgütler ve üçüncü devletlerin varlığı ve faaliyetleriyle ilgili yükümlülükleri"⁸ başlığını taşıyan danışma görüşünde, İsrail'in işgal altındaki Filistin topraklarında uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerini ihlal ettiğini açıkça ortaya koymuştur.

Divan, danışma görüşünde İsrail'in işgal altındaki Filistin topraklarında UNRWA'nın çalışanlarına, faaliyetlerine ve varlığına yönelik politikalarının hukuka aykırı olduğunu belirtmiştir. Divan, kararında İsrail'in UNRWA faaliyetlerini engellediğini ve 27 Mayıs 2025 tarihinde Gazze'nin güneyinde "Gazze İnsani Yardım"⁹ adı altında kurduğu bir vakıf üzerinden sağladığı sınırlı yardımların yeterli olmadığını belirterek bu sınırlı yardımlara erişimin son derece zor, tehlikeli ve insan onuruyla bağdaşmayan bir şekilde gerçekleştiğini ifade etmiştir. BM, diğer uluslararası kuruluşlar ve insani yardım alanında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları da söz konusu gerekçelerle İsrail tarafından kurulan bu vakıfla işbirliği yapmayı reddetmiştir.

Uluslararası Adalet Divanı'nın 22 Ekim 2025 tarihli danışma görüşünde, kendisine yöneltilen soruların yalnızca İsrail'in yükümlülüklerinin belirlenmesine ilişkin olduğunu, dolayısıyla İsrail'in gerçekleştirdiği eylemlerinin hukuki sonuçlarını ele almakla görevlendirilmediğini ifade etmiştir. UNRWA'nın işgal altındaki Filistin topraklarında gerçekleştirdiği faaliyetleri destekleyen Divan, İşgalci güç olan İsrail'in UNRWA'nın

⁷ Request for an advisory opinion of the International Court of Justice on the obligations of Israel in relation to the presence and activities of the United Nations, other international organizations and third States.

⁸ Obligations of Israel in relation to the Presence and Activities of the United Nations, Other International Organizations and Third States in and in relation to the Occupied Palestinian Territory.

⁹ the Gaza Humanitarian Foundation.

çalışmalarına yönelik tüm kısıtlamaları kaldırmak ve bu faaliyetlerin yerine getirilmesi için gereken kolaylıkları sağlamakla yükümlü olduğunu vurgulamıştır. Divan, UNRWA'nın faaliyetleri ve Filistin halkının özellikle kendi kaderini tayin hakkı başta olmak üzere temel insan hakları arasındaki güçlü bağlantıya dikkat çekerek, İsrail'in UNRWA'nın statüsüne ve dokunulmazlıklarına saygı göstermesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca UAD, danışma görüşünde İsrail'in UNRWA'ya ilişkin tarafsızlık ve güvenlik iddialarını reddederek bu iddiaların haklı bir temele dayanmadığını ortaya koymuştur. Divan, İsrail'in yükümlülüklerini kapsamlı biçimde aşağıdaki üç temel alanda ele almıştır:

1- İsrail'in uluslararası insancıl hukuk bağlamında işgalci bir güç olarak yükümlülükleri:

UAD, İsrail'in işgalci bir güç olarak Dördüncü Cenevre Sözleşmesi dahil olmak üzere işgal hukukunda yer alan kurallara riayet etmesi gerektiğini belirtmiştir. Bununla birlikte Divan, Gazze'ye ulaştırılan insani yardımın yeterli olmadığı ifade ederek İşgalci güç olan İsrail'in, insani yardımın kabul edilmesi ve bu yardımların ulaştırılmasının kolaylaştırması noktasında yükümlü olduğunu tespit etmiştir. Ayrıca Divan, işgalci güç olan İsrail'e tanınan hakların sınırlı olduğunu ve bu hakların İsrail'in insani yardıma ilişkin yükümlülüklerini ortadan kaldırmayacağını vurgulamıştır. Bir diğer yandan Divan, UNRWA'ya yönelik ileri sürülen iddiaların doğrulanmadığını, dolayısıyla İsrail'in UNRWA'nın faaliyetlerini kabul etmek ve kolaylaştırmakla yükümlü olduğunu ifade etmiştir. Danışma görüşünde Divan, söz konusu iddiaların mevcut yasal çerçeve içerisinde ele alınması gerektiğini, İsrail'in ise tek taraflı bir değerlendirme yaparak UNRWA ve BM çalışanlarının ayrıcalık ve dokunulmazlıklarını kaldırma ve uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerine aykırı davranmaması gerektiğini belirtmiştir.

2- İsrail'in uluslararası insan hakları hukuku bağlamında yükümlülükleri:

UAD, İsrail'in İşgal Altındaki Filistin Toprakları'nda yaşayan Filistinlilerin insan haklarına saygı gösterme, bu hakları koruma ve bu hakların hayata geçirilmesi noktasında uluslararası insan hakları hukuku kapsamında yükümlülüklerini yerine getirmekle yükümlü olduğunu belirtmiştir. Bu çerçevede Divan, İsrail'in UNRWA'ya yönelik kısıtlayıcı politikalarının ve işgal altındaki Filistin topraklarında yaşayan Filistinlilerin ihtiyaç duyduğu insani yardımı engellemesinin, söz konusu yükümlülüklerle doğrudan ilişkili olduğunu vurgulamıştır.

3- İsrail'in Birleşmiş Milletler üyesi bir devlet olarak yükümlülükleri:

Divan, İsrail'in BM üyesi bir devlet olarak yükümlülüklerine değinmeden önce, Filistin meselesinin kalıcı bir çözüme ulaşınca kadar BM'nin sürekli sorumluluğu kapsamında yer aldığını vurgulamıştır. Divan'ın bu açıklaması, İsrail'in söz konusu hususlarda BM'nin faaliyetlerini engelleme konumunda olmadığını, BM kararlarına uyma yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir. BM üyesi devletlerin bu yükümlülükleri riayet etmelerinin aslında, BM'nin görevlerini etkin bir şekilde yerine getirmesini ve BM çalışanlarının faaliyetlerinin güvence altına alınmasını sağlamaktadır. Filistin meselesinde, İsrail'in ve diğer tüm üye devletlerin BM ile iş birliği yapma yükümlülüğü bulunduğu, bu yükümlülüğün özellikle 7 Ekim olaylarından sonra yaşanan süreçle birlikte son derece hayati bir önem taşıdığı ifade edilmiştir. Örneğin, bu dönem içerisinde BM ve diğer örgütlerin iş birliğiyle UNRWA faaliyetleri kapsamında başta Gazze olmak üzere İşgal Altındaki Filistin Toprakları'na insani yardımın ulaştırılması ve bu bölgelerin kalkınması açısından, önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Bir diğer yandan Divan, İsrail'in işgal altındaki Filistin topraklarında egemenlik hakkına sahip olmadığını belirterek İsrail parlamentosu tarafından 28 Ekim 2024 tarihinde kabul edilen iki yasayla İsrail'in BM ile işbirliğini ve UNRWA'nın faaliyetlerini tek taraflı olarak engelleyemeyeceğini belirtmiştir.

Kararın son kısmında Divan, 58 yılı aşkın bir süredir Filistin topraklarında sürmekte olan işgale ve Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkının inkar edilmeye devam ettiğine değinerek, danışma görüşünün bu bağlamda gündeme geldiğini ifade etmiştir. Bu çerçevede Divan, UNRWA tarafından sağlanan insani yardımlar ve sunulan hizmetlerin BM'nin sorumluluklarını yansıttığını, UNRWA'nın misyonunun ise Filistinlilerin kendi kaderini tayin hakkının temel unsurlarıyla bağlantılı olduğunu ifade etmiştir. Nitekim Divan, İsrail'in UNRWA ve diğer BM kuruluşlarının faaliyetlerini engellemeye yönelik politikalarını durdurması gerektiğini, ayrıca Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkına saygı gösterilmesi ve bu hususta BM ile iş birliği yaparak uluslararası yükümlülüklerini yerine getirmekle sorumlu olduğunu hükme bağlamıştır.

Politika Önerileri

- 1- BM üyesi devletler, söz konusu kararın hangi sonuçları doğurabileceğini tespit ederek İsrail'in bu kararla vurgulanan yükümlülüklerini uygun bir şekilde yerine getirmesi için diplomatik baskı mekanizmalarını devreye sokarak bu sürecin takipçisi olmalıdırlar.

- 2- Filistin dostu devletler ve STK'ların, UAD kararından hareketle bu karardan çıkan sonuçları daha ileriye taşıyarak İsrail'in yıllardır işlediği yasa dışı eylemlerin yargılanması için yeni adımlar atmaları gerekmektedir.
- 3- BM Genel Kurulu, BM Güvenlik Konseyi ve diğer ilgili kurumların, özellikle Gazze başta olmak üzere işgal altındaki Filistin topraklarında UNRWA'nın faaliyetlerini güvence altına alarak İsrail'in UNRWA'ya yönelik yükümlülüklerini yerine getirmesi için gereken tedbirleri almalıdırlar.
- 4- UAD, UNRWA'nın faaliyetlerine ve Gazze'ye insani yardımın ulaştırılmasına karşı çıkan üçüncü devletlerle alakalı olarak bazı hukuki sonuçlar doğurabilecek yeni kararlar almalıdır.
- 5- İsrail'in işlediği yasa dışı eylemlerinin hukuki sonuçlarını ortaya koymak için bağımsız bir uluslararası raporlama mekanizmasının oluşturulması önerilmektedir.

Sonuç

İsrail'in yıllardır sürdürdüğü işgal ve tehcir politikalarının yanı sıra, bir BM kurumu olan UNRWA'ya yönelik getirdiği yasaklar, Gazze dahil olmak üzere işgal altındaki Filistin topraklarında yaşayan milyonlarca Filistinlinin temel haklarını ve insani ihtiyaçlarını ciddi şekilde tehdit etmektedir. Bazı batılı devletlerin, İsrail'in asılsız iddialarını esas alarak UNRWA'ya sağladıkları desteği kesmeleri ise Filistin halkının yaşam hakkını ve temel hizmetlere erişimini derinden etkilemiştir. BM Genel Kurulu'nun talebi üzerine UAD 22 Ekim 2025 tarihli danışma görüşünde, Filistin meselesinde UNRWA'nın vazgeçilmez bir kurum olduğunu belirterek İsrail'in BM üyesi olarak uluslararası hukuktan kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmesi gerektiğini ve UNRWA faaliyetlerini engelleyen yasalarının uluslararası hukuka aykırı olduğunu ortaya konulmuştur. Filistinlilerin geri dönüş hakkı ile kendi kaderini tayin hakkının Divan tarafından yeniden güvence altına alınması, İsrail'in uluslararası hukuk bakımından işgalci bir güç olduğunu bir kez daha vurgulamıştır. Danışma görüşünün sadece İsrail'in yükümlülüklerine odaklanması ve İsrail'in on yıllardır Filistin topraklarında işlediği yasa dışı eylemlere yer verilmemesi, bu kararlar ilgili tartışılan bir husus olmuştur.